

BABITS MIHÁLY

Erato

AZ EROTIKUS VILÁGKÖLTÉSZET REMEKEI
Zichy Mihály illusztrációival

BABITS MIHÁLY

Erato

AZ EROTIKUS VILÁGKÖLTÉS ZET REMEKEI

Zichy Mihály illusztrációival

Könyvmolyképző Kiadó, 2009

BABITS MIHÁLY: ERATO

AZ EROTIKUS VILÁGKÖLTÉS ZET REMEKEI

Az Erato első kiadása Bécsben jelent meg 1921-ben, a Hellas Verlag vállalkozásaként, könyvbarátok részére, 500 számozott példányban. Kolofonjában ez olvasható: „Babits Mihály jelen műve csupán az irodalom történetének komoly kutatói számára készült. Kereskedelmi forgalomba nem került. Terjesztése előzetes aláírások után történt.” A kiadvány előzményeiről érdemes feljegyezni, hogy a *Hellas Verlag* vállalkozói – legjobb tudomásom szerint – magyarok, részben emigránsok voltak, akik az akkor szabadabb szellemű Bécsben folytatták azt, amiről a századfordulótól kezdve Budapest volt híres: az erotikák kiadását. Ezt a jövedelmező üzletágat a keresztény kurzus itthon megszüntette. A könyvbarátok számára készült, csinosan kiállított könyvet az akkoriban rendkívül népszerű Bayros metszeteivel díszítették, s bibliofil értékének megfelelő áron terjesztették. 1947-ben a budapesti Officina kiadó is közrebocsátotta az *Erató*-t kétnyelvű kiadásban; azokat a darabokat, amelyeknek eredetijét akkor nem tudták előkeríteni, függelékben rendezték el. 1969-ben ugyancsak Bécsben, a *Novák kiadó* tett közzé egy Zichy illusztrációival készült változatot, az 1921-i kiadvány szerint, csekély módosításokkal.

Babitsot anyagi és művészi okok egyaránt készítették arra, hogy a *Hellas kiadó* ajánlatát elfogadja. Az 1919-es

forradalom után tudvalevően megfosztották tanári állásától. Szabad íróként kellett megélnie, tehát komoly anyagi gondjai voltak. 1919–20 rettenetes telében szobája fűtetlen volt; ágyba bújva, dermedt kézzel írta munkáit; a *Purgatorium* s az *Erato* darabjainak fordítását is. A kötetért ajánlott tiszteletdíjra tehát nagy szüksége volt.

De érdekelt a megbízással kapott művészi feladat is. Tudjuk: főként első korszakában hangsúlyozottan a „tiszta művészet” hívének-harcosának vallotta magát. Ezt elméletben ilyenformán fogalmazta meg: a költészetben nem a tárgy, hanem a kifejezés, az ábrázolás művészi ereje számít. Ezért is választott akkoriban nemegyszer olyan kihívóan költőietlen tárgyat, mint például a „Világosság udvara”. Ma már persze közhely, hogy a „művészetet a művészetért” elvének érvényesítése, különösen a hazai viszonyok gyakorlatában, nagyon is harcos, politikai állásfoglalás lett, hogy a „gyönyörűket író” költők táborából kerültek ki azok a jeles költők is, akik a közszellem alakításába tárgyaikkal is beleszóltak, s a szellemi élet szabadságának, a maradiság elleni harcnak elkötelezett „publicistái” voltak. Babits egyre nyíltabban ezekhez csatlakozott: ezért is keveredett nehéz vitákba; ezért ültette az ellenforradalmi agitáció a vádlottak padjára. Abban tehát, hogy elvállalta az *Erato* elkészítését, logikus folytatását is kell

látnunk addigi munkásságának, amely egyszerre tüntetett a szürke átlagból kiemelkedő művészi teljesítmény kivételeségével meg a tárgyak nyárspolgárvadító, álszentségellenes kihívásával. A kötet darabjainak összeválogatása közben nyugodtan támaszkodhatott már széles körű világirodalmi műveltségére és biztos – bár bizonyos személyességtől nem ment, sőt ezáltal igazán hiteles – ízlésére. Csak a világirodalomnak a téma körébe tartozó remekeiből vagy legalábbis nagy hírű verseiből válogatott. A fordítások nagy részét maga készítette – mindenestre valamennyit maga jegyezte. Azokat, amelyeket nem amatőr kiadványban is közölhetőnek tartott, felvette műfordításainak *Pávatollak* címmel 1921-ben kiadott gyűjteményébe. A soknyelvű versek magyar változatai megfelelnek a műfordításról vallott akkori felfogásának. Ez még meglehetősen nagy szabadságot biztosított az „utánköltő”-műfordítónak.

Az *Erato* számára különben Tóth Árpád és Szabó Lőrinc is készített fordításokat. Szabó Lőrinc 1919 decemberétől 1920 májusáig vezetett Kisnaplójában többször említést tesz Babits „erotikus verseiről”, „erkölcstelen” antológiájáról s a benne való közreműködéséről. Látni való e feljegyzésekből, hogy Babits meglehetősen hajszolt körülmények közt készítette a kötetet. Ennek fejlődéstörténeti szerepéhez az is hozzátartozik, hogy létrejött idején fogott-csiszolódott össze az a kiváló

műfordító triász – Babits, Tóth Árpád, Szabó Lőrinc –, amely Baudelaire-nek a világirodalomban korszakos jelentőségű kötetét, a *Romlás virágai*-t a modern magyar költészet történetében is korszakos jelentőségű teljes fordításban ajándékozta irodalmunknak. A költő baráti körének egy része helyeselte, sőt amint látjuk, segítette is Babits vállalkozását; egy másik része azonban nem volt elragadtatva tőle. Ady özvegye, Csinszka például ezt írta egy Babitsnak szóló levelében: „Nem helyes, amit csinál a versek fordításával. Maga nem szabad gyarló emberi perverzításoknak és olcsó pikantériának eladja magát, még a legszebb köntösben sem. Pénzért sem. Semmiért... Engem elszomorított az ügy.” A költő ellenségei sem hagyták kihasználatlanul az alkalmat; a magyar hatóság erkölcstelenség vádjával elkoboztatta a kötetet.

A mai olvasó nyilván csodálkozva hall e rég elvonult viharokról. Ma főként azokra a kiváló fordításokra figyel, amelyek aligha jöttek volna létre a kötet kínálta alkalom nélkül, és Zichy Mihály szép illusztrációira.

Keresztury Dezső

Invokáció Aphroditéhez

HOMÉROSZ

Zengem az istennőt, aki Kyprosban született; ő
mézes ajándékot hoz a földre, örök mosolyával
isteni arcán, és kifakasztja a vágy bimbóit.

Üdvözlégy, gyönyörű gyönyöröknek asszonya! add meg
a szerelemgyújtó dalolásnak drága hatalmát:
minden isten előtt teneked zendüljön az ének!

Énekek éneke

SALAMON KIRÁLY

Szép vagy, ó, szerelmesem, szép! Lábadat sarú diszíti, ritka drága gyöngyű;
tomporodnak kerülete, mint a mesterek kezéből kikerült kösöntyű.

Lábad szára mint aranszin fundamentumon szökellő karcsú oszlop, márvány;
a te két emlőd nyugalma, mint a liliommezőkön legelő két bárány.

Köldököd mint illatozó olajok nyomától sikos szép kerekded csésze,
hasad mint a zafirokkal rakott elefánttetemek drága tündöklése.

Hasad mint a liliommal körös-körül megkerített dús gabonaasztag;
karod ámbraszín pereccel, két kezed nehéz gyűrűkkel aranyosan gazdag.
Bal kezed a fejem alatt, jobb kezeddal megölelgetsz, megcirógatsz, édes;
nyakad mint a karcsú torony kimagaslik hasonlóan Libanon hegyéhez.

Nyakad mint a Dávid tornya; méz csepeg nyelved hegyéről; inyed édességes;
fogaid mint most fürösztött tiszta hófehér juhocskák; ajakad tömjénes.

Halántékd mint a sűrű selyem lomb közül kitetsző darab pomagránát;
szemed mint a kék halastó; arcod ékességeinek ki mondhatja számát?

Tégy engem mint egy pecsétet a te kebeledre, mint egy bélyeget karodra,
mert kemény a szerelem mint a koporsó, és erős mint nagy vizeknek sodra.

No, szerelmem, gyere menjünk a mezőre, illatoznak künn a mandragórák;
már a szőlő is virágzik, s kifakadtak ajtónk előtt a gyümölcsöző fák.

Dal az el nem jött leányról

SZAPPHÓ

Letűnt a fiastyuk és a
hold is: tovaszállt az éjfél;
elmult a találka-óra,
s én itt heverek – magamban!

Szüret

ANAKREÓN

A sötét bogyóju szőlőt
kosarakba gyűjtve vállon
viszik ifjak és leányok;
de a kádba öntve már csak
a legény tiporja vígan
locsogó musttá a fürtöt:
kiabál s dicséri Bacchost
vidám taposó-dalokkal,
amikor csobogni hallja
a toroknak kedves újbort,
amiből vének ha isznak,
remegő bokájuk ugrál,
s lobog ős hajuk a táncban.

A szerelmes ifju árnyas
lugasok hüsébe surran,
hol a karcsutestü lányka
pihen, és míg alszik, esdve
csalogatja már előre
élvezni a hitves-ágyat.
De ha az szavára nem hajt,
leszorítja, kényszeríti:
fiatalság, csintalanság,
ez a bor gonosz hatalma!

A görög anthológiából

PHILODÉMOSZ

Ó, láb, ó, lábszár, s amikéért elzúlleni nem kár,
ó, comb, ó, lágyék, tompora s gömbölyű far!
Ó, váll, ó, emlők, s te megejtő karcsu nyak íve,
ó, gyönyörű két kéz! ó, szemek, örületem!
Ó, buja mozdulatok s szájt szájra füző buja nyelvek
csókjai, ó, ideget fölkavaró buja hang!
Nem görög asszony szült, Flórám, és nem dalolod bár
Sapphót – Perseus is hindu leányt szeretett!

A megtérő hajnalhoz

MELEAGROSZ

Ó, nyomorult hajnal! hol késel most, amikor más
öleli Démót, s más élvez a paplan alatt?
Hej, mikor én vígadtam ölén, be sietve dobáltad
rám kárörvendő gúnymosolyod nyilait!

A görög anthológiából

MARKOSZ ARGENTARIOSZ

Keblem az ő keblén, szívem szívére dobogva:
csókosan itták föl ajkaim Antigonét;
égő testét testemhez szorítottam... a többit
födje titok: csak a mécs látta, mi jött ezután!

A görög anthológiából

PAULOSZ SZILENTIARIOSZ

Markolom a mellét... ajkát ajkamra... vakító
vállát, drága nyakát szomjasan issza szemem.
Még nem egészen enyém a gyönyör, még harcol a kislány,
még nem akarna szegény ágyra borulni velem.
Aphrodité s Pallás harcol: buja vágy s szüziesség;
s két istennő közt reszketeg olvadok én.

A görög anthológiából

PAULOSZ SZILENTIARIOSZ

Vesd le ruhád, gyönyöröm: hadd öleljük meztelen egymást,
s szomjas testemhez fűzd buja tagjaidat!

Dobd le ruhád, gyönyöröm: ne maradjon semmise köztünk!

Most Semirémis-fal lenne a könnyű szövet.

Nyomjuk a mellett a mellre, az ajkat az ajkra; a többit
nem nevezem, gyönyöröm; gyűlölöm a fecsegést.

Epigramma

DIOPHANÉSZ MŪRIANOSZ

Méltán mondod Erósra: *útonálló!*

Éjjel jár, s a ruhát lehúzza rólunk.

Szerelmes párbeszéd

THEOKRITOSZ

Leány

Mind gonosz a pásztor: pásztor csalogatta Helénát!

Pásztor

Ment a pásztor után az okos Heléna magától.

Leány

Mit dicsekedsz, te gonosz?... Mondják, hogy a csók csupa semmi.

Pásztor

Mennyi drága gyönyör fér ebbe a semmibe mégis!

Leány

Megmosom a számat, kiköpöm belőle a csóкод!

Pásztor

Megmosod a szácskád? Ideadd, hadd csókolom újra!

Leány

Szép dolog, ily fiatal leányra kivetni a hálót.

Pásztor

Mit dicsekedsz? Mint álom múlik el a fiatalság.

Leány

Még nem ért meg a fürt, nem nyílt ki egészen a rózsa.

Pásztor

Jöjj az olajfa alá, sugok egy szót drága füledbe!

Leány

Nem megyek én, ismerlek, a multkor is így csalogattál!

Pásztor

Jójj no, a szilfa közé, hallgasd meg kis furulyámat!

Leány

Gyűlölöm a furulyát, csak menj, furulyázz te magadban!

Pásztor

Nem félsz, büszke, hogy Aphroditének bosszuja megver?

Leány

Bánom is Aphroditét; csak Artemis áldjon; elég az!

Pásztor

Ó, ne mondj ilyeket, mert szörnyen rádveti hurkát.

Leány

Vesse csak: akkor is Artemis engem védeni fog majd.

Pásztor

Nem kerülöd ki Erost; egy lány se kerülte ki még őt!

Leány

Elkerülöm bizony én; csak vidd te magadban igáját!

Pásztor

Félek, hogy nem is én, de silányabb lesz szeretőd majd.

Leány

Ejhaj, mennyi legény szeretett már, egy se bűvölt el!

Pásztor

Annyi után magam egy, jöttem könyörögni szerelmed!

Leány

Mit tegyek, édesem? A szerelem csupa bú s keserűség.

Pásztor

Nem bús, nem keserű, a mienk csupa táncos öröm lesz.

Leány

Azt mondják, retteg párjától mindenik asszony.

Pásztor

Azt inkább, hogy: „Nincs amitől rettegne az asszony.”

Leány

Rettegek én a gyerektől s kínjától a szülésnek.

Pásztor

Artemis istennőd majd megkönnyíti szülésed.

Leány

Rettegek attól, hogy szépségemet el ne veszítsem.

Pásztor

Gyermekeidben a szépséged szebb napra derül még.

Leány

És ha tied leszek, illendően te milyen hozományt adsz?

Pásztor

Mind az egész csordám s erdőimet és legelőmet.

Leány

Esküdj meg, hogy nem hagysz el, ha betöltöm a vágyad!

Pásztor

Nem, soha, bárha magad kergetnél messze magadtól.

Leány

Készítesz nyoszolyát, építesz szép kicsi házat?

Pásztor

Készítetek nyoszolyát, pásztorkunyhómban uralkodsz.

Leány

Mit mond majd az apám, mit mondok majd az apámnak?

Pásztor

Megdícsér az apám, ha nevem meghallja s örül majd.

Leány

Mondd meg hát a neved! (Milyen édes néha a név is!)

Pásztor

Daphnis enyém, Lykidas az apám, felesége Nomaié.

Leány

Jónevü régi család, de bizony magamé se silányabb.

Pásztor

Jól tudom azt: hisz apád maga a jómódu Menalkas.

Leány

Merre van az erdőd, nosza mondjad, melyik a földed?

Pásztor

Nézd, ahol ott az a pár gyönyörű ciprusfa virágzik.

Leány

Rágd a füvet, kecském! megnézem azt a kis erdőt.

Pásztor

Csöndbe legelj, tehenem! míg megmutatom kicsiny erdőm.

Leány

Mit művelsz, te gonosz? Mért nyúlsz mellemre kezedd?

Pásztor

Gömbölyödik már két kerek almád; hadd tapogassam!

Leány

Zsibbadás vesz erőt rajtam; viszed el kezéd onnan?!

Pásztor

Mit félsz, drága leány? Amit én akarok, nem olyan rossz.

Leány

Nézd, árokba tepersz, szép tiszta ruhám csupa sár lesz.

Pásztor

Nem lesz sár, aranyom: teríték alá puha gyapjut.

Leány

Jaj, mit akarsz? Övemet jaj, mért oldod le csipőmről!

Pásztor

Ezt vetem első áldozatul ma Aphroditének.

Leány

Várj, nyomorult! Meglep valaki! Nem hallod-e? Szólnak!

Pásztor

Egymás közt suttognak a ciprusok ágai rólunk.

Leány

Meztelenül maradok: lásd, ronggyá tépted a szoknyám!

Pásztor

Új szoknyát, drágábbat adok majd érte cserébe.

Leány

Lám, fűt-fát megigérsz, ki tudja, mit adsz meg a végén?

Pásztor

Bár a lelkemet, életemet tudnám odaadni!

Leány

Artemis, könyörülj, hogy nem maradok csapatodban!

Pásztor

Aphroditének üszőt viszek, egy kis borjut Erósnak.

Leány

Szűz lány jött ide, jaj, már nem szűz lány megy el innen!

Pásztor

Nem szűz lány, hanem asszony: az én kis arany feleségem.

Így a titkos nász megesett. És két szeretők ott egymásnak nótás szavakat vigadozva feleltek.

S így aztán a leány juhait ment őrzeni, földre sütve szemét, szégyenlősen, de örülve szivében, s ment a legény csordája után, betellve a násszal.

Lesbiához

CATULLUS

Kérded, hány ölelésed kéne nékem
ahhoz, Lesbia, hogy szívem betelljék?
Kérdjed, hány a homokszem a kiégett
pálmás Libya messze sívatagján,
hol bús nap tüzesíti ős királyok
sírját s templomok ódon kőpárkányát;
kérdjed, hány lesi csillag titkos éjen
emberek gyönyörét s dugott szerelmét:
annyi kéne szegény Catullus örült
szívének ölelésed, hogy betelljék;
annyi, hogy se kíváncsi ész ne tudja
számon tartani azt, se rontó, rossz nyelv.

Lesbiához

CATULLUS

Asszonyt nem tudhat jobban szeretője szeretni,
mint ahogy én téged, Lesbia, bús gyönyöröm,
s nem lehet e földön hűség több oly igaz és nagy,
mint amilyen hozzád rab husomat kötözi.
Ó, de mivé lettem! már úgy vagyok a te hibádból,
oly vak vággyá vált bennem a hű szerelem,
hog्य szívem, bár szűz lennél, nem tudna becsülni,
s bár ezer aljas kéj ajkai nyálnak: imád!

Lesbiáról

CATULLUS

Ó, jaj, Lesbia, az én Lesbiám, a
drága Lesbia, az akit Catullus
forróbban szeretett, mint önmagát, mint
minden éves-övét: most sarkon, utcán
...kolódik egész nemes Rómával!...

Szerelmes vers Lidiához

CORNELIUS GALLUS

Lidia, szép leány, ki százszor
szebb vagy, mint a lilium üde hamva,
mint a fehér és a pirosan égő
rózsa és a csiszolt elefántcsont!

Ontsd le, szép lány, ontsd le hajad selyem
patakját, mely mint szőke arany ragyog;
tárd ki, szép lány, tárd ki nyakad havát,
hókarod és vakítva-büszke vállad!

Nyisd ki, szép lány, nyisd föl azur-szemed,
melyet csókolnak puha, könnyü pillák,
tárd ki, szép lány, tárd ki элем ma rózsá-
kebled tíruszi biborát!

Nyujtdsd az ajkad, az eleven korált,
 hogy galambcsókod kegyesen betöltse,
 hogy betöltse, megölje balga lelkem:
 szívemig üt gyönyörű ajakad parázsa.

Mért szivod ki véremet? – Irgalom!
 Földd be kebled, rejtse el az égi, kettős
 dombot, amelyet a tej alighogy duzzaszt!

Tárt öledből illatosan fahéj és
 méz és dús gyönyörök csapata árad;
 földd be kebled, mely ragyogó havával
 elvakítva szemem halálra sebz!

Irgalom! – Nem látod, alélva küzdök?
 Félig, drága! megölt máris a Szerelem!

Nyári dél

OVIDIUS

Forró nyár; fele útját járta meg a nap az égen,
lankadt tagjaimat lágy keveretre vetem.
Félig nyitva zsalum, félig leeresztve a függöny.
Mint mikor az erdőn lombba szűrődik a fény,
vagy mikor eltűn a nap, s halk árnyakkal jön az alkony
vagy mikor oszlik az éj: csöndbe dereng a szoba.
Illik az ily halk fény, ha szemérmes látogatót vársz:
a remegő lánykát merni tanítja az árny.
Íme, Corinna bejő, öltözve rövid tunikába;
kettős hajfonata rejti nyakának ivét:
így mehetett hajdan nyoszolyája felé Semirámis,
így a híres Láis dús szeretői elé.
Ritka szövésü finom tunikája, nem sokat árt az:
mégis tépte kezem, s védekezett a leány,

védekezett a kacér, noha győzni percre se kívánt,
s végre mohón önkényt adta föl a diadalt.
S ó, mikor ott állott ruha nélkül előttem! alakján
szomju szemem nem lelt egy makulányi hibát.
Mily vállat láttam! mily dús karokat tapogattam!
mily dagadón idomult emleje ujjam után!
S csókvert melle alatt mily tündöklő sima has nyúlt!
Mily buja, dús csípők! Mily fiatal, deli comb!
Mit soroljam el egyenkint? Nem volt hiba benne,
s minden szépségét meztelenül ölelém.
Gondolhatni a többit... Lankadtan pihenünk már...
Ó, csak bús nyaraim sok dele volna ilyen!

Elmondja gyönyörűségeit

PROPERTIUS

Boldog idő! Boldogságomtól boldogított ágy!
Éjjeli boldog idő! Boldog a bölcs szerető!
Édes az esteli szóváltás a lámpavilágnál,
és ha a lámpa kihunyt, édes az éjjeli harc.
Változatos harc volt: majd meztelen emleje lett pajzs,
majd dacosan komorult, s inge nyakára borult.
Majd ha a pillákat szemeimre lenyomta az álom,
csókkal nyitva ki, szólt: „Lanyha, te alva heversz?”
Két karodat hány mód és hány ölelésre cserélted,
s mily makacson késtek csókjaim ajkaidon!
Ó, csak az élvezetet ne vakítsd meg irígy takarással:
tudd meg: a szem gyönyöre vezeti vágyaimat.
Lásd, Helenát is meztelenül szereté meg Páris,
amint Menelaos ágya közül kiszökött.
S Endymion, kit a Nap ragyogó nővére megejtett,

s csupasz istennőt meztelenül ölelé.
Hogyha azért gonoszul takarózván fekszel a párnán,
meglásd, kandi kezem összeszakítja ruhád!
Sőt ha tovább ingerled a vágyam durva haraggá,
rózsákat karodon mély harapás sebe fest.
Nem gátolhat a játékban tömör és kerek emlőd,
hadd szégyellje magát az, aki csúf s anya már,
de te itasd szemem a buja látás drága borával,
míg csak tűri a sors, s nem jön a végtelen éj.
Ó, bár úgy fonnánk testemmel testedet egybe,
hogy szent láncukat szét sose törje idő,
mint ahogy a gerlék egyforma s örök szerelemben
csókosan élvezik át isteni életüket.

Balga keresheti csak végét az igaz gyönyöröknek,
mert az igaz vágy nem ismeri a zabolát;
és hamarább megcsalja a gazdát a bevetett föld,
és hamarább űz Sol zord fekete lovakat,
és vizeit hamarább csalogatja vissza a forrás,
száraz medrében hagyva halott halait,
mint hogy én máshoz dobogó szívvel közelítsek:

ő volt hajnalom, és ő legyen alkonyom is!
Adna ily éjeket, életnek sok volna egy év is!
s nem sírnék, amikor hívna a csónakos agg.
Adna sok ily gyönyör-éjt, ragyogó mennyekbe röpülnék:
koldus is isten lesz isteni karjaiban!
S bár mindenki csak ezt vágyná: vigadozva heverni
víg szeretők bor- s mézillatu combjai közt:
kard, kürt, hadihajó nem volna, se gyilkos erőszak,
Ádria nem verné harcosaink tetemeit,
s Róma! örök diadalmaidért gyűlölve örök gyász,
gyermekeid gyásza most nem alázna porig!
Engem méltán ér unokák dicsérete: istent
nem sértette vidám örömeim pohara.

Te pedig, édesem, élvezz! élvezz! – Csókjaidat ha
mind elcsókoltad: látni fogod, be kevés!
Látod? –: Az elnyilt rózsáról hullongnak a szirmok,
sárguló levelek úsznak a váza vizén!
Éltünk büszke gyönyör, ragyogás; s holnapra mögöttünk
döngve becsapja talán érckapuját a halál.

Mesure de précaution
ma son lenoit avec les serments
de dévotion de les camions de leur
par les rendre inefficaces

Phyllis *MARTIALIS*

Ketten mentek a szép Phyllishez, s meztelen érték:
mindenik elsőnek vágyta ölelni a lányt.
„Mindenik első lesz!” – szólt Phyllis. – Jánus a szép nő,
és kétarcu a kéj: hátra s előre tekint.

A hitves és a fizetés *PETRONIUS ARBITER*

Törvényes hitvesre tekints mint fix fizetésre:
nem jó volna csupán élned a fixum után!

